

Det upåagtede børnesprog

En kvantitativ og kvalitativ analyse og diskussion af peer talk i en daginstitution

ANNEGRETHER AHRENKIEL, PH.D. OG LEKTOR VED RUC, LAURA Ø. EILENBERG, CAND. MAG. I PÆDAGOGIK OG PSYKOLOGI OG VIDENSKABELIG ASSISTENT PÅ CENTER FOR DAGINSTITUTIONSFORSKNING OG LARS HOLM, PH.D. OG LEKTOR VED DPU

Artiklen er fagfællebedømt

Denne artikel illustrerer potentialet i, at sprogpædagogikken i højere grad interesserer sig for børns indbyrdes sprogbrug, med inspiration fra forskningstraditionen *peer talk*. En kvantitativ analyse af videooptagelser fra 3-4-årige børns hele hverdage i en daginstitution viser, at børn kommunikerer langt mere med hinanden end med voksne. To kvalitative multimodale analyser viser, hvordan børns indbyrdes kommunikation skaber en særlig børnekulturel betydning og samtidig udgør en arena for læring af sproglige, pragmatiske færdigheder. Analyserne viser, at børn trækker på en bred vifte af semiotiske ressourcer, når de skaber betydning sammen. Børns indbyrdes sprogbrug udgør således en upåagtet ressource for læring af sproglig praksis.

Indledning

Mange programmer og initiativer til styrkelse af småbørns sproglige udvikling tillægger det pædagogiske personale i daginstitutioner afgørende betydning som rollemodeller for børns sproglige udvikling¹, ligesom initiativer som sproggrupper og sprogværksteder bygger på en forståelse af børns sproglige læring som en overførsel fra voksne til børn (Ahrenkiel et al., 2019; Holm & Ahrenkiel, 2018). Gennem dette fokus på kommunikationen mellem børn og voksne overses det læringsmæssige og pædagogiske potentiale i børns indbyrdes sproglige interaktion.

Med inspiration fra forskningen i *peer talk* (Blum-Kulka & Snow, 2004; Cekaite et al., 2014; Ehrlich & Blum-Kulka, 2010), der undersøger børns interaktionelle sprogbrug, vil vi i denne artikel argumentere for, at det også er nødvendigt at interessere sig for, hvordan børn kommunikerer med hinanden for at anlægge et børneperspektiv på sprog, der kan kvalificere det sprogpædagogiske arbejde i daginstitutioner. Det vil vi gøre ved at forfølge to overordnede forskningsspørgsmål af henholdsvis kvantitativ og kvalitativ karakter. Det *kvantitative* spørgsmål drejer sig om, hvor stor en del af hverdagens sproglige interaktion der er barn-voksen-interaktion, og hvor stor en del der er barn-barn-interaktion. Det *kvalitative* spørgsmål retter sig mod, hvad der er karakteristiske kendetegn ved børns indbyrdes sprogbrug i en daginstitution. Det første spørgsmål besvares med afsæt i en kvantitativ analyse af videooptagelser fra vores feltarbejde i en daginstitution. Herefter vil vi med udgangspunkt i udvalgte empiriske eksempler fra videooptagelserne identificere centrale træk i børns sproglige interaktion med hinanden. Vi afrunder artiklen med at pege på sprogpædagogiske implikationer af analysen.

1 Det gælder fx programmer som "Fremtidens dagtilbud", "SPELL", "Fart på sproget" og "dialogisk læsning" (Holm & Ahrenkiel, 2018).

Forskning i peer talk

Forskningen i peer talk udgør en del af det tværfaglige og brede forskningsfelt *sproglig etnografi* (Duranti, 2009; Maybin & Tusting, 2011). Inden for dette forskningsfelt beskæftiger man sig med, hvordan sprogbrug både er skabt af og skaber sociale relationer i kulturelle sammenhænge (Laursen & Holm, 2017).

I den sproglige etnografiske forskning i børnesprog er det en grundlæggende antagelse, at sprog udfoldes og læres i sociale relationer og interaktioner. Inden for denne tradition forstås børns sproglige udvikling som et aktivt engagement i sociale praksisser, og kommunikativ udvikling ses som formet af barnets søgen efter mening i multiple kontekster med brug af en bred vifte af semiotiske ressourcer (Flewitt, 2013). Dette står i kontrast til en opfattelse, hvor børnesprog ses som en individuel tilegnelse af dekontekstualiserede sproglige træk (Haggerty & Mitchell, 2010; Holm & Ahrenkiel, 2018), som kan måles i en test². Det verbale sprog udgør således kun en del af barnets kommunikation og menings-skabelse, og den kommunikative udvikling ses som en central del af den sproglige udvikling frem for adskilt fra den.

Inden for forskningstilgangen peer talk, der har fokus på både kommunikation mellem børn med samme modersmål og på flersprogede børn, ses børns indbyrdes sprogbrug både som et sted for betydningsdannelse i en børnekultur og som en arena for udvikling af faglige, sociale og personlige færdigheder – herunder pragmatiske (sproglige) færdigheder – som et “double opportunity space” (Ehrlich & Blum-Kulka, 2010). Med andre ord ses den sproglige udvikling som tæt relateret til den sociale udvikling, og forskningen fokuserer bl.a. på, hvordan børn på forskellig vis kommunikerer intentioner, forståelse af den anden, af aktivitet og af konteksten (Cook-Gumperz, 1986). Forskning i betydnings-skabelse i en børnekultur peger bl.a. på, at sproglige interaktioner barn-barn er af mere symmetrisk karakter og mere kompleks sammenlignet med voksen-barn-interaktionen (Frønes, 1994; Schaffer, 2005). Det giver et vink om, at børns sproglige udvikling i mange tilfælde understøttes på en anden måde i samspil med andre børn end i sproglige interaktioner med voksne, hvor positionerne er mere ulige.

Metode

I projektet observerede vi på en stue for 3-4-årige børn i en børnehaveafdeling af en større 0-6-års institution. Efter de indledende observationer satte vi os for at videofilme fire 3-4-årige drenge og piger gennem hele hverdage i deres daginstitution for at få systematisk viden om de forskellige sproglige interaktioner, de indgik i. Børnene blev valgt ud fra, at de hverken udgjorde de mest stille eller de mest talende. Børnene blev fulgt på fire forskellige dage, fra de blev afleveret om morgenen, til de blev hentet om eftermiddagen, og således også når de deltog i aktiviteter uden for stuen. Vi anvendte et bærbart videokamera med en mikrofon i god kvalitet. Metoden med at følge børnene hele dage betød, at vi ikke blot optog udvalgte situationer, som vi umiddelbart fandt interessante til at belyse børns indbyrdes sprogbrug, men alle de aktiviteter, børnene tog del i. Materialet giver herigennem et unikt indblik i, hvordan en institutionshverdag ser ud set fra et barns perspektiv. Videoptagelserne muliggør endvidere, at vi kunne gennemføre detaljerede multimodale videoanalyser (Paasch & Raudaskoski, 2018), der ikke blot inddrager den verbale del af børns kommunikation, men også de mange forskellige modi (gestik, ansigtsudtryk, intonation, blikretning, kropsholdning m.m.), der anvendes i den kommunikation, som vi observerede.

2 Forskningstraditionen er opmærksom på, at børn også lærer sprog gennem meningsfulde interaktioner med voksne, men det er ikke det, der analytisk er i fokus, hverken i peer talk-traditionen eller i denne artikel. Interessen for multimodale perspektiver blev styrket af erkendelsen af, at børns kommunikative landskaber er under forandring, fordi de i deres moderne hverdagsliv interagerer sprogligt på mange forskellige måder, bl.a. på grund af udbredelse af digitale medier (Flewitt, 2013).

En kvantitativ kortlægning

For at få et kvantitativt overblik over de udvalgte børns sproglige interaktion gennem en hel dag i daginstitutionen, har vi indledningsvist kortlagt de handlingssekvenser, som børnene indgik i, samt registreret antallet af fokusbørnenes ytringer. En handlingssekvens defineres som en sekvens, hvor barnet interagerer sprogligt med andre børn eller med voksne om noget, der indholdsmæssigt, handlingsmæssigt og tidsmæssigt kan afgrænses fra de andre aktiviteter (Hymes, 1974). For at få et billede af forholdet mellem barn-barn-kommunikation og voksen-barn-kommunikation valgte vi at foretage en optælling af ytringer i hver handlingssekvens. En ytring er ifølge Den Store Danske ”en sprogvidenskabelig betegnelse for et udsagn uden hensyntagen til dets sandhedsværdi, grammatiske form eller funktion. Ytringer afgrænses fra hinanden af prosodiske faktorer, fx pause” (Spang-Hanssen, 2009). Om der var tale om en barn-barn- eller en barn-voksen-ytring, blev afgjort af, hvem ytringen var henvendt til. Da den lyd-mæssige kvalitet af optagelserne udenfor ikke var tilstrækkelig til at kunne registrere ytringer her, er udetiden udeladt i denne optælling, der viser følgende resultat:

Barn	Ytringer i barn-voksen-interaktion	Ytringer i barn-barn-interaktion	Andel barn-voksen-ytringer ud af samlet antal ytringer
Amanda	89	421	17,4 %
Mia	40	497	7,4 %
Simon	188	461	28,9 %
Villads	8	306	2,5 %

Resultaterne viser, at børnene talte langt mere med andre børn, end de gjorde med voksne, til trods for at optællingen ikke omfattede tiden udenfor, hvor børnene næsten udelukkende kommunikerede med hinanden. Et helt centralt argument for at interessere sig for børns indbyrdes kommunikation er således, at den udgør langt den største del af børns kommunikation i løbet af en institutionsdag. Dette forhold skal naturligvis ses i lyset af, at der er langt flere børn pr. barn end voksne pr. barn³.

” Et helt centralt argument for at interessere sig for børns indbyrdes kommunikation er således, at den udgør langt den største del af børns kommunikation i løbet af en institutionsdag.

Vores kortlægning af ytringer i handlingssekvenser viser, at børnene generelt har langt flere ytringer, når de sidder stille ved et bord og tegner eller spiser, mens børns kommunikation i leg inde på stuen og ude ofte finder sted i bevægelse og med brug af en mangfoldighed af semiotiske ressourcer. En af grundene til, at den lyd-mæssige kvalitet af optagelser udenfor er dårlig, er bl.a., at vi forskere simpelthen ikke kunne følge med børnene i deres mange bevægelser rundt på legepladsen⁴.

For at belyse karakteristiske træk ved børns indbyrdes kommunikation inddrager vi i det følgende to empiriske eksempler fra Mias og Simons dage. Det første eksempel er valgt, fordi det viser, hvordan børns

3 Børnene var generelt heller ikke særligt opsøgende efter kommunikation med voksne. Der var mange eksempler på, at de voksne stillede spørgsmål, som børnene blot besvarede med nik eller pegen, fx om den tegning, de var i gang med at lave, hvorefter et barn stillede et lignende spørgsmål, som blev indledning til en længere dialog mellem børnene.

4 Det ville kræve anvendelse af en type mikrofon placeret på det enkelte barn.

indbyrdes kommunikation både handler om betydningsdannelse i en børnekultur, og hvordan sproglig udvikling understøttes mellem jævnaldrende i mere ligeværdige positioner. Det andet er valgt, fordi det illustrerer, hvordan legen understøtter udvikling af brede kommunikative kompetencer set fra et multimodalt perspektiv på kommunikation.

Peer talk – med sproglige udfordringer

Det er morgen i institutionen, og ved et bord tegner Mia og Ditte på hver sin tegning. De sidder over for hinanden med en stor metalbøtte med farveblyanter mellem sig og med hver sit stykke papir. Da Ditte skal i gang med en ny tegning, tager hun bøtten med farveblyanter og siger: ”Jeg skal tegne med... Mia, du skal sige hvad for en farve.” Mia siger: ”Det samme som mig.” ”Ok,” siger Ditte, ”men hvad for en farve starter du med?” Hertil svarer Mia i et hurtigt taletempo, mens hun peger på sin tegning: ”Jeg starter med den her, så starter jeg med den her, så starter jeg med den her, så starter jeg med den her.” Ditte afbryder og spørger: ”Ok, men hvorfor en startede du med bag efter den orange?” Mia svarer: ”Ok, skal jeg bedre vise dig”, og så gentager hun seks gange: ”Så starter jeg med den”, mens hun peger på sit papir. Da Ditte ikke kan se, hvad Mia peger på, vælger hun en anden strategi og rejser sig fra sin plads og går om til Mia. Hun kigger på hendes tegning og siger: ”Nå – gul, bag efter orange og så grøn og så guldfarve.” Så går hun om til sin egen plads, og efter et kort øjeblik spørger hun: ”Må jeg tegne min egen ting?” Mia besvarer ikke spørgsmålet, men da Ditte spørger, om hun skal prøve at tegne en fisk, siger Mia, at Ditte godt kan tegne en fisk. Ditte går i gang med at tegne fisken. Mens hun fører farveblyanten hen over papiret i store bevægelser, beskriver Ditte sin tegning som en ”kæmpefisk” og tilføjer: ”Men husk nu, du skal ikke sige, at jeg laver noget forkert.”

Denne sekvens af en varighed på omkring tre minutter kan i første omgang illustrere peer talk som et ”double opportunity space”, en betydningsdannelse i en børnekultur og en arena for udvikling af faglige, sociale og personlige færdigheder. Ditte har et ønske om at skabe et fællesskab med Mia gennem en reproduktion af Mias farvevalg. Men hun sikrer sig samtidig, at det ikke bryder fællesskabet, at hun ikke reproducerer Mias tegning, men ”tegner sin egen ting”, og at hun ikke bliver bebrejdet noget senere ved at få at vide, at hun har ”tegnet forkert”. Der er med andre ord tale om en kommunikation, der både handler om et indhold og om deltagernes sociale og personlige relationer og orienterer sig mod ikke at skabe konflikter.

Mia har endnu ikke en præcis og dækkende forståelse af verbet ”at starte”, og hendes pegen og anvendelse af stedordet ”den” kunne tyde på, at hun heller ikke er bekendt med betegnelsen for farver. Mias sprogbrug giver Ditte visse problemer, som løses gennem en fysisk bevægelse og en orientering mod den fælles sociale aktivitet.

Ditte bruger en række både sproglige og ikke-sproglige strategier, der er til rådighed og fremstår som passende i situationen for at opnå formålet med interaktionen. Det er ikke sproglige konventioner og henvisninger til korrekt sprogbrug, Ditte trækker på, men en kombination af andre strategier, der gør det muligt at løse det kommunikationsproblem, der er opstået. Hun er ikke orienteret mod at korrigere Mias sprog på en belærende måde, men derimod mod at skabe og vedligeholde en fælles social aktivitet.

Samlet set illustrerer denne lille sekvens, at børns peer talk udgør en central sproglig læringsarena, hvor sprogbrug indlejres i interaktioner, som børnene selv opsøger, og hvor de mere lige positioner betyder, at sprog anvendes på en ikke belærende måde til at løse bredere formål end at lære sprog.

” Samlet set illustrerer denne lille sekvens, at børns peer talk udgør en central sproglig læringsarena, hvor sprogbrug indlejres i interaktioner, som børnene selv opsøger.

Peer talk i bevægelse – kattene, der blev til zombier

Følgende sekvens forløb over 25 sekunder, og vi anvender multimodal videoanalyse (Paasch & Raudaskoski, 2018) til at undersøge de mange forskellige semiotiske ressourcer, børn trækker på, når de kommunikerer med hinanden i leg. Inden sekvensen har Simon, 3 år, leget *on and off* med de to piger Anna og Amanda, som står bag en reol uden for køkkenområdet. De to piger beslutter sig for at stikke af, og det får Simon til at løbe efter dem for at sætte dem tilbage i ”bur” bag reolen. Simon fanger ”katten” Anna, og prøver rent fysisk at trække hende tilbage, men falder og ømmer sig.

Hvem	Verbalt sprog	Øvrig kommunikativ interaktion
Simon	For helvede	Rører ved sin fod. Går over mod pigerne med foroverbøjet krop, armene trukket lige bagud (truende)
Amanda		Stiller sig foran Anna med spredte arme og ben
Simon	Bang	Peger med en paletkniv på Amanda
Amanda		Falder sammen, bliver liggende et stykke tid
Simon		Bevæger sig langsomt mod Anna, peger med paletkniven mod Anna
Amanda		Rejser sig igen og stiller sig mellem paletkniven og Anna
Simon	Bang bang bang	Peger med paletkniven mod Amanda, som ikke falder
Anna	Og så skydt du mig, ikk?	Kigger frem bag Amanda
Simon	Bang	Peger med paletkniven mod Anna. Høj lyd
Anna		Falder. Har stadig ansigtet rettet mod Simon
Simon	Bang	Peger med paletkniven på Amanda
Amanda		Falder. Rejser sig igen. Løfter armene let foroverbøjet i vejret og lukker øjnene
Anna		Rejser sig også og løfter også sine arme
Amanda og Anna		Går med armene i vejret og lukkede øjne mod Simon

Selvom det verbale sprogbrug i denne 25-sekunders sekvens er ret begrænset, demonstrerer udskriften, at der er omfattende kommunikativ interaktion gennem brug af en bred vifte af semiotiske ressourcer, som får den fælles sociale aktivitet til at udvikle sig. Da de to katte stikker af, er det samtidig en meddelelse til Simon om, at han skal blive en politimand, som skal fange dem. Efter Simon har ømmet sig, kommunikerer han sin intention om at genoptage denne rolle ved at gå truende hen mod pigerne og ved brug af paletkniven. Amanda fortæller med sine spredte arme og ben, at hun nu beskytter katten Anna. Da Simon skyder Amanda, falder hun om. Da Amanda anden gang ikke falder om, på trods af at Simon skyder hende gentagne gange, kommunikerer Anna verbalt uden for legerammen, hvad der nu skal foregå i legen: ”Og nu skydt du mig.” Dermed bidrager Anna til at opretholde en fælles fortælling, der kan holde legen køren-

de, på trods af at Amanda ikke reagerer som forventet på Simons indspil. Da Simon igen skyder Amanda, falder hun endelig om, så begge katte nu er skudt. Amanda rejser sig og løfter armene og lukker samtidig øjnene, tilsyneladende en meddelelse om, at hun nu er blevet til en zombie. Denne intention udtrykker Anna forståelse for ved at efterligne hendes bevægelser, og de går så begge med armene løftet og lukkede øjne mod Simon, som kommunikerer, at han har forstået, de er zombier ved at blive bange og løbe sin vej.

I dette eksempel på børns samspil sker der en omfattende kommunikativ udveksling og forhandling af den sociale aktivitet. Eksemplet demonstrerer, hvordan sprog og kommunikation ikke bare er en individuel kompetence, men i høj grad må betragtes som en interaktionel og lokal betydningsskabelse, og at en dialogisk kropslig kommunikation ofte indgår som en del af en peer talk. At kunne indgå i skabelsen og vedligeholdelsen af sociale aktiviteter kræver ikke nødvendigvis korrekt sproglig udtale og stort ordforråd. Det handler i lige så høj grad om at have pragmatiske kompetencer, at kunne kommunikere passende i situationen og justere indspil ud fra de andres udspil. Dette er af stor betydning både i børnekulturen, men også i al voksenkommunikation (Ehrlich & Blum-Kulka, 2010).

Ved at inddrage de mange forskellige modi, børn kommunikerer i, får vi øje på, hvor rig situationer som denne er på kommunikation, og får dermed i højere grad et ressourcaperspektiv på børnene, når opmærksomheden rettes mod peer talk ud fra en interaktionel og multimodal sprogforståelse.

Konklusion

Vores kvantitative undersøgelse af forholdet mellem barn-barn-kommunikation og barn-voksen-kommunikation viser, at der er behov for at rette blikket mod børns peer talk, da den udgør en stor del af børnenes hverdagsliv i daginstitutionen. De to eksempler på børns peer talk kan bidrage med en forståelse af, hvordan børn på mange forskellige, komplekse og kreative måder skaber betydning i deres sproglige sociale praksis. Første eksempel peger på, hvordan sprogbrug mellem jævnaldrende børn handler om at få den sociale interaktion til at fungere og skabe en fælles børnekulturel betydning. I eksempel to er det tydeligt, hvordan børn ikke kun anvender verbalsprog i disse forhandlinger, men skaber en multimodal kommunikation, der indeholder ord, lyde, mimik, gestik, genstande og bevægelser.

En opmærksomhed på og anerkendelse af børns indbyrdes sprog giver mulighed for at se børn som ressourcerfulde, aktive og kreativt handlende i deres fællesskabelse af sociale aktiviteter (Sawyer, 1997). Dette perspektiv repræsenterer et alternativ, både til et blik på børnesprog som en individuel og målbar attribut og til en forståelse af børns sproglige udvikling som en overførsel af voksnes sproglige kunnen og viden til børn. Hvis det sprogpedagogiske arbejde først og fremmest fokuseres på korrekt sprog i samspil med voksne rollemodeller, er der stor risiko for, at børns kreative og dynamiske måder at skabe og medskabe sociale aktiviteter forbliver upåagtet og ikke i tilstrækkelig grad inddrages som et værdifuldt afsæt for sprogpedagogisk refleksion. For os er det centralt, at der udvikles en sprogpedagogisk praksis, der retter sig mod det brede repertoire af semiotiske ressourcer, børn faktisk anvender til at kommunikere betydning. Man kan f.eks. spørge: Hvordan kan vi understøtte børns indbyrdes kommunikation i sammenhænge, hvor det er meningsfuldt og trygt for børn at kommunikere (Hackett et al., 2020), og hvad ser ud til at forstyrre og afbryde denne kommunikation?

” En opmærksomhed på og anerkendelse af børns indbyrdes sprog giver mulighed for at se børn som ressourcerfulde, aktive og kreativt handlende i deres fællesskabelse af sociale aktiviteter.

Referencer

- ▶ Ahrenkiel, A., Holm, L., & Vilholm, F. L. (2019). Effektiv pædagogisk praksis: "Fremtidens dagtilbud" som case. *Dansk pædagogisk Tidsskrift*, 16-25.
- ▶ Cekaite, A., Blum-Kulka, S., Grøver, V., & Teubal, E. (2014). *Children's peer talk: learning from each other*. Cambridge University Press.
- ▶ Cook-Gumperz, J. (1986). Caught in a Web of Words: Some Considerations on Language Socialization and Language Acquisition. I: Cook-Gumperz, J., Corsaro, W. A., & Streeck, J. (red.), *Children's worlds and children's language*. M. de Gruyter.
- ▶ Duranti, A. (2009). Linguistic Anthropology: History, Ideas, and Issues. I: Duranti, A. (red.), *Linguistic anthropology: a reader* (2. udg., s. 1-59). Wiley-Blackwell.
- ▶ Ehrlich, S., & Blum-Kulka, S. (2010). Peer talk as a 'double opportunity space': The case of argumentative discourse. *Discourse & Society*, 21(2), 211-233.
- ▶ Flewitt, R. (2013). Chapter 17: Multimodal Perspectives on Early Childhood Literacies. I: Larson, J., & Marsh, J. (red.), *The SAGE Handbook of Early Childhood Literacy* (2. udg.). SAGE Publications Ltd.
- ▶ Frønes, I. (1994). *De likeverdige: om sosialisering og de jevnaldrendes betydning*. Universitetsforlaget.
- ▶ Hackett, A., MacLure, M., & McMahan, S. (2020). Reconceptualising early language development: matter, sensation and the more-than-human. *Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education*, 1-17.
- ▶ Haggerty, M., & Mitchell, L. (2010). Exploring curriculum implications of multimodal literacy in a New Zealand early childhood setting. *European Early Childhood Education Research Journal*, 18(3), 327-339.
- ▶ Holm, L., & Ahrenkiel, A. (2018). To år bagud. En kritisk analyse og diskussion af sprogforståelsen i forsknings- og udviklingsprogrammet "Fremtidens dagtilbud". *Barn*, 2, 29-46.
- ▶ Hymes, D. (1974). *Foundations in sociolinguistics: an ethnographic approach*. University of Pennsylvania Press.
- ▶ Laursen, H. P., & Holm, L. (2017). Sprog – i etnografisk praksis. I: Gulløv, E., Nielsen, G. B., & Winther, I. W. (red.), *Pædagogisk antropologi: tilgange og begreber*. Hans Reitzels Forlag.
- ▶ Maybin, J., & Tusting, K. (2011). Linguistic Ethnography. I: Simpson, J. (red.), *The Routledge handbook of applied linguistics*. Routledge.
- ▶ Paasch, B. S., & Raudaskoski, P. (2018). Multimodal Interaktionsanalyse. I: Davidsen, J., & Kjær, M. (red.), *Videoanalyse af social interaktion* (s. 151-184). Samfundslitteratur.
- ▶ Sawyer, R. K. (1997). *Pretend play as improvisation: conversation in the preschool classroom*. Lawrence Erlbaum Associates.
- ▶ Schaffer, H. R. (2005). *Børnepsykologi*. Hans Reitzels Forlag.
- ▶ Spang-Hanssen, E. (2009). ytring i *Den Store Danske* på lex.dk.

Om forfatterne

Annegrethe Ahrenkiel er ph.d. og lektor ved RUC og centerleder i Center for Daginstitutionsforskning. Har tidligere udgivet en lang række publikationer om det upåagtede hverdagsliv i daginstitution, om børns relationer og leg og pædagogisk faglighed.

Laura Ø. Eilenberg er cand.mag. i pædagogik og psykologi og videnskabelig assistent på Center for Daginstitutionsforskning. Laura Ø. Eilenberg har skrevet speciale om sproglige landskaber i en daginstitution.

Lars Holm er ph.d. og lektor ved DPU samt vicecenterleder i Center for Daginstitutionsforskning. Han har forsket og publiceret inden for området sprog og literacy og har i særlig grad beskæftiget sig med sproglig evaluering i daginstitutioner og skoler og med flersprogede elever.

